

saca, mar de fons», és molt viu a la costa de Llevant).

Un dia ens adonarem el meu pare i jo, en el *Vocab. de la Pesca* (BDC XIV, 69), amb un cert horror, que s'hi havia imprès *xúrria* amb accent a la *u*; i comentant-ho amb rialles amb altres amics, dèiem: és clar el pobre Guanyabens (què sap ell de les coses de mar!), li porten els originals sense accents [tothom els estalviava molt en aquell temps] a l'Oficina de correcció de les golfes de la S.^o Filol., i ell els hi ha de posar...; per sort Fabra (a qui no sempre es podia consultar baixant l'ardida escaleta), que com a badaloní sabia més de coses de mar, es va abstenir de recollir el mot en el *DFa*. (encara que hi reprèn quasi tots els mots del vocab. del BDC XIV: la lletra escrita fa respecte, però l'orella en fa més al filòleg; diria: 'no sé... em sembla...').

Els autors mateixos d'aquell gloss. (l'Amades en sabia tan poc com Guanyabens, lloc com era i potollant com anava, no hauria pogut pujar en una barca) defineixen ben defectuosament: «*xurria*: corrent, Costa de Llevant; *xurria llarguera*: corrent lleuger, de relativa calma en la mar»: res de 'corrent' perquè és un fenomen submarí, encara que arribi fins al trencall, ni molt menys 'lleuger', tota *xurria* per definició és forta, encara que n'hi pugui haver de molt fortes i de més mogudes (afegint llavors *xurria plena* «amb grossos moviments»); i pitjor, quan acaba confonent *xurria* amb 'onada': «*xurries*: onades grans i seguides, que es formen prop de la platja ---»; no es pot concebre un disbarat més gros: car la *xurria* és sempre de fons, i onada és una inflor de la superfície, la *xurria* buida o remena o rebolca però no infla; i mai de la vida he sentit *xurries* en plural, car és mot de sentit col·lectiu (pel cap alt, un que us detallí podrà dir: «és que hi ha *xurries* diferents», entenen, en parlar lax, 'menes de *xurria*'); es comprèn d'on vingué el malentès, quan expliquen «molt enutjoses per a treure les embarcacions». És clar, i tant!

No vam donar importància a la cosa, puix que no es tractava de cap autoritat: recordem la llista de rectificacions (molt llarga i no pas completa) que Ruyra va haver de fer als errors més destacats d'aquell glossari (publicada a les *O. C.* de la Selecta).

Molts anys després, el 1968, amb gran sorpresa (cèdula que tinc a la vista), em digueren que a Arenys de Mar és *xúrria*. M'ho asseguraren dos arenyencs (d'Amunt o d'Avall, tant se val): JMPons i Guri i Ll. Ferran de Pol; i ells realment demostraven saber què era: «ve a ser ressaga», «mar de fons», «que xucla endins», i no solament perquè també «tira moltes deixies a la platja: taps, algues etc.». Això he vist jo també. Fins i tot, crec que En Ferran, em digué que un literat en exili va usar-lo: mot curiós, llampant i original, idea impressionant (crec que digué Miquel i Vergés, a Mèxic, no sé si com a títol d'una novel·la o narració).

La lleugeresa d'aquella accentuació es comprova en forma esclatant perquè Amades i Roig precisament donen aquells detalls com a explicats a Sant Pol de Mar: i així la mentida de l'accentuació queda al desco-

bert. Tots aquells savis literaris çhaviem collit el mot en l'accentuació errònia a la revista de l'I. E. C.? No fóra la primera vegada que escriptors barcelonins, i fins no barcelonins, pescaven llurs mots originals en un diccionari (Sagarra em reconeixia, des del temps del seu *Comte Arnau*, 1930: «ja veureu... el diccionari Aguiló»; VCatalà, RCaselles, Bofill i Mates ho feren de vegades; F. P. Briz, Ll. Riber, J. V. Foix, a cada pas). Tanmateix potser no en aquest cas: els dos testimonis directes que tinc, podien saber-ho i els detalls que donaven ho indiquen així.

En definitiva, no és impossible que coexisteixin les dues accentuacions. Encara que sempre s'haurà de reconèixer com a millor *xurria*: els verbs en *-iar* formen el present en *-ia* en bon català (*canvia*, no *cànvia*); si bé és concebible que s'hagin produït duplicats. I si ha coexistit *xúrria* al costat del més segur *xurria*, no seria sinó una nova prova que és derivat del verb *xurriar*, i una nova confirmació de l'etimologia suggerida.² Postverbals esdrúixols no són el cas normal (*estalvi*, *canvi*, són masculins), hi ha *avarria*/*avariar*, i les noves creacions catalanes com *deixia*, *escapcia* són moltes; *ànsia*, *angúnia*, cast. *laceria*, no són postverbals, car conserven l'accentuació de l'ètimon substantiu llatí, *estàlvia* és femení de l'adjectiu *estalvi*. Tanmateix hi ha casos especials de postverbal com *ròssec* o *càrrega*, i crec que n'hi ha algun de verbs en *-iar*, car l'analogia dels casos com *ànsia*, *angúnia* també podia conduir-hi.

¹ No cal repetir ací l'exposició de la parentela castellana i romànica del cast. *chorro*, amb el resum que ara en dono, i podent remetre a l'article del diccionari castellà, llengua on el mot té importància molt més gran. Recordem que té parentela en portuguès, gascó i basc: *txurru* «chorro» «fuente», del qual s'ha extret una variant «desdiminutivitzada» *zurru(t)*, bc-fr. i ronç. *zurrust* etc. Afegim-hi una relíquia curiosa del basc pre-aragonès: *Zunzurruca* és el nom d'una font en els afores de Jaca (1966), resultant d'assimilació de *Fon(t)-Zurru-ka*, del basc jacetà. — ² Altres semblances són enganyoses, i tenen tot l'aire de casuals. Cast. *jauria* 'canilla de gosos', ve d'un arabisme *ħarīya* de sentit ben allunyat, i en cap cas una aspirada àrabiga no podia donar *ġ*. Prov. *chaurit* «sabbat» (*Calendau* III, 52.7), morfològicament i semàntica quedaria vague, i difícilment practicable (origen del mot prov., obscur). Pensar en un derivat de *sorra*, prou pel sentit, però la derivació a penes es podria justificar, i tot plegat manca de base lexical. Moll diu que *aixurria* 'esquivar' ve d'*EXAURICULARE (AORBB II, 28), i amb això ens tancaria el camí fonèticament etc.; altrament potser no va bé, pot haver-hi creació expressiva i llavors, al capdavall, anem a parar a l'origen que he admès, però sense gaire lligam directe. Potser sí que hi ha relació real amb el gall. *ruxia* que quasi vol dir el mateix («mar picada, mala mar» a la ría de Vigo, DECH III, 828a27), però llavors el que és ben possible és que a Gàlícia hi hagi hagut metàtesi *xurria* > *ruxia*, car observem que allà tam-